

5. Tax Challenges Arising from Digitalisation – Report on Pillar Two Blueprint : Inclusive Framework on BEPS. *OECD*. URL : <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/c65c7c20-en/index.html?itemId=/content/component/c65c7c20-en#section-d1e12281> (дата звернення: 10.05.2022).

6. COUNCIL DIRECTIVE laying down rules to prevent the misuse of shell entities for tax purposes and amending Directive 2011/16/EU. *EC. Brussels, 22.12.2021*. URL : [COM\\_2021\\_565\\_1\\_EN\\_ACT\\_part1\\_v7.pdf](COM_2021_565_1_EN_ACT_part1_v7.pdf) (<europa.eu>) (дата звернення: 11.05.2022).

**УДК: 657.421.3**

**Олена Шумейко**

*аспірантка, ДННУ «Академія фінансового управління»,*

*lenashumeiko@ukr.net*

## **МАГІСТРАЛЬНІ НОВОВВЕДЕННЯ У ОБЛІКУ ВИТРАТ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

### **MAIN INNOVATIONS IN EXPENSES ACCOUNTING OF SCIENTIFIC ACTIVITY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORTING**

**Анотація.** За результатами досліджень сформульовано аргументи щодо розроблення і затвердження національних рекомендацій із складання нефінансової звітності суб'єктів господарювання. Наведено пропозиції з удосконалення нормативно-правової бази обліку діяльності підприємств, що здійснюють дослідження і розробки.

**Abstract.** Based on the results of the research, the arguments concerning the development and approval of national recommendations on the preparation of non-financial reports of economic entities have been formulated. Suggestions on improvement of the regulatory and legal base of accounting of the enterprises conducting researches and developments are given.

Глибоко інтегруючись у новітній світовий порядок суспільного розвитку, Україна у 2015 році спільно з країнами-членами Організації об'єднаних націй схвалила Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року» [5]. Згідно цієї Резолюції Україна взяла на себе зобов'язання досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) у трьох його вимірах: економічному, соціальному та екологічному. Періодичний моніторинг досягнень ЦСР на даний час здійснюється через сукупність звітності соціальної та екологічної спрямованості. Основні індикатори такої звітності визначено «Керівництвом зі звітності у сфері сталого розвитку Глобальної ініціативи зі звітності (Global Reporting Initiative – GRI)» [7]. І якщо ще 5 років тому спеціалізовану звітність згідно GRI складала і оприлюднювала невеличка група промислових підприємств, то вже зараз перелік таких підприємств в Україні підходить до 200 назв. Серед економічних організацій що складають або готуються скласти та оприлюднювати звіти за GRI

з'являються такі, що займаються не лише інноваційною, а і науковою діяльністю. Створення сучасних механізмів та процедур обліку даних, які у подальшому будуть використані для звітування за GRI, стає у даний час актуальним серед сучасних наукових досліджень та розробок.

Сталий розвиток суспільства передбачає постійне створення нових унікальних продуктів для подальшого їх виробництва і продажу. Це, у першу чергу, спонукає до активного проведення наукових досліджень та здійснення розробок інноваційних продуктів, здатних покращити соціальний стан в суспільстві. Оскільки наукова діяльність має достатньо високі економічні ризики та інколи потребує значних первинних інвестицій, тому виникає потреба у суспільному контролі за напрямками використання інвестованих ресурсів та ефективністю досліджень і розробок. На даний час ключовим способом суспільного контролю за результативністю та ефективністю науково-технічної діяльності залишається моніторинг інноваційної діяльності суб'єктів господарювання на основі даних достовірного та об'єктивного бухгалтерського обліку господарських операцій при проведенні досліджень і розробленні інноваційних продуктів. Основними об'єктами такого моніторингу, з урахуванням орієнтації на ЦСР, повинні поставати індикатори GRI.

Поточний стан організаційно-методичного забезпечення здійснення обліку витрат на наукові дослідження і розробки не у повній мірі дозволяє об'єктивно визначати вартість виконання дослідницьких робіт, що унеможливує розрахунки GRI-індикаторів у повному обсязі [1-3, 6]. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити методологію в якій повинні бути виокремлені у складі інноваційної діяльності роботи, пов'язані з науковими дослідженнями та розробками нових продуктів; розподілені на такі, що фінансуються за рахунок донорських коштів та позикових коштів, які передбачають повернення інвестованого капіталу у вигляді інноваційного продукту або коштів від продажу результатів наукових досліджень або розробок; виокремлені у особливу групу показники, що стосуються розрахунку GRI-індикаторів.

На жаль у даний час в Україні ще немає нормативно-правових актів, що унормовують порядок та форму звітності з GRI, що суттєво ускладнює розрахунки GRI-індикаторів та унеможливує порівнювання даних соціальної звітності різних підприємств та організацій, тим паче наукових, що утруднює моніторинг досягнення ЦСР. З огляду на це, доцільно започаткувати розроблення і затвердження універсальних національних рекомендацій щодо здійснення в межах обліку господарської діяльності наукових установ розрахунку показників досягнення ЦСР та їх відображення у звітній документації підприємств, у тому числі таких, що здійснюють дослідження та наукові розробки, для забезпечення моніторингу ЦСР. Ці рекомендації повинні передбачати формування масиву облікових даних для розрахунку показників, які стосуються економічних, екологічних, соціальних та інституційних аспекти функціонування суб'єктів господарювання. Ці рекомендації повинні містити опис методик розрахунку кількісних показників GRI, мати універсальний характер незалежно від виду економічної діяльності або галузі, що посприяє прозорості представлення інформації про вплив суб'єкта господарювання, що звітує, на економіку, екологію та суспільні відносини,

забезпечить можливість порівнювати інформацію між компаніями, галузями, географічними районами тощо. Також, необхідно буде змінити або повністю відмінити методичні положення у правочинах, що регулюють бухгалтерський облік нематеріальних активів, нормативно-правових актах, які стосуються оцінювання нематеріальних активів, у нормативних та методичних документах з питань обліку та оцінювання вартості нематеріальних активів в державному секторі економіки, також потребує змін П(С)БО 8 "Нематеріальні активи" [4].

Підсумовуючи викладене, слід підкреслити, що на сьогодні в Україні, як і у всьому світі поширюються практики складання нефінансової звітності. На цьому шляху учасники цих процесів стикаються з проблемами нормативно-методичного забезпечення формування такої звітності. Для розв'язання цих проблем актуальна розробка і затвердження національних практичних рекомендацій щодо розрахунку показників досягнення ЦСР та їх узгодження з виконанням завдань системи моніторингу ЦСР, які б уніфікували систему звітності зі сталого розвитку в Україні. Це буде сприяти транспарентності діяльності не лише виробничих підприємств, а і наукових установ, допоможе презентувати наукові досягнення України в системі моніторингу ЦСР згідно Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року».

### *Література*

1. Жук В.М. Концептуальні підходи вирішення поверхневих та глибинних проблем обліку інноваційної діяльності // Облік і фінанси АПК. – 2011. - № 1. – С.36-39.
2. Жук В.М., Рудченко Ю.С. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку та оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності в бюджетних установах. Облік і фінанси АПК. № 2. 2009. С. 107-123.
3. Кантаєва О.В. Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія: монографія. – Житомир: ФОП Кузьмін Дн. Л., 2010. 424 с.
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України 18.10.99 N 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата звернення: 15.05.2022)
5. Резолюция Генеральной Ассамблеи от 25 сентября 2015 года, 70/1. «Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года». URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/92/pdf/N1529192.pdf?OpenElement> (дата звернення: 15.05.2022)
6. Ситник В.П., Саблук П.Т., Кваша С.М. та ін. Методика оцінки вартості й бухгалтерського обліку прав на об'єкти інтелектуальної власності в наукових установах УААН. – К.: ННЦ "ІАЕ" УААН, 2009. – 73 с.
7. Consolidated set of GRI Sustainability Standards / GRI. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/#user-details> (дата звернення: 15.05.2022)